

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkasutca 78. sz. alatt gr. BÄNFFI ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
 Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négybaszorosított először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bányagdíj előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
 A nyilatkozati cikkek sora után 25 kr. előleges leküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A szász egyetem mint törvényhozó. II.

(D) Az universitás egyik vezérszónoka Rannicher ur, Balomiri ural vitatkozva, még nagyobb dolgot is mondott annál, mint a mekkora képtelenség volt saját álláspontja szerint, midőn az országgyűlésben résztvők tárgyal az adót és újnezállítást hozta fel; azt mondta ugyanis, hogy a szász nemzet mindig önálló volt, és saját belügyeibe az országgyűlés avatkozásait mindig viszáutasította.

Szeretnők, ha Rannicher ur ezen állítását bizonyítani képes volna; szeretnők, ha igazolni tudná azt: miképp utasíthatta vissza valaha valamely municipium egy ország törvényhozási ügyeibe való avatkozását; szeretnők tudni, hol történt valahol, hogy egy megyehatóság emancipálta volna magát a közös ország felsőbbsege alól. Maga Rannicher ur elismeri, hogy a királyföld nem tartományi, hanem municipális joggal bírt. E szerint Fogarassvidéke éppen oly joggal hozhatja be örök törvényét az osztrák Vergleichsverfahren, s éppen oly joggal utasíthatja vissza az országgyűlés minden beavatkozását!

Valóban a politikai eszmék fejletlenségének korát éljük. A mult kötelezettségeit nem tisztelik a jelen viszonyok miatt; a jelen méltányos eszméi ellen a multakat igyekeznek sofistikus magyarázatokkal szembe állítani, s a sikert attól remélik, mert a kik dolgunkba avatkoztak, intézvényeinket vagy kevésbé ismerik, vagy ellenük törekcsenek; mindkét esetben a zavarosban halászásnak kedvez az idő.

Világosan látjuk, hogy e zavarban a szász vezetők minél több országos jogot akarnak maguknak elkaparítani. Megvalljuk, hogy ha csak pusztán érdek-politikát követnénk, csak örvendhetnénk, ha az universitás valóságos külön Landtaggá alakulna s Erdélyt magára hagyná. A szász bürocracia hideg politikájának jégbe máris jól oda van fagyva, a 900,000-ből kétszáz ezer román. Ezek a román nemzetiségre nézve majd mit sem számíthatnak; továbbá a románok rendszeresen gyűlölve az unio eszméjét, tetteleg eldobják maguktól a Királyhágón túli románokkal egyesülés jogát. Ha érdek-politikát követnénk, ez mind kedvező helyzet reánk nézve. A fennmaradó 700,000 erdélyi románnal, hétszáz ezer székely és magyar állván szemben, nekünk a nyers tömegre való hivatkozástól sem fájhat többé fejünk. Ámde mi törvényes elvek mellett küzdünk, és az igazságot keresztilk.

Visszaidezzük emlékezteinkben hazánk régi törvényét, vissza azon újabb elhatározásokat, melyek 1860 okt. 20-án s azon innen szinte mostanig történtek; széttekintünk az európai köz- és helyhatósági intézmények természetén, és minden oda vezet, hogy a mit Rannicher ur kimondott, az soha meg nem történt, és soha meg sem történhetik, hogy valamely helyhatóság az országgyűlésre vonatkozó intézkedéseit s beavatkozásait viszáutasíthassa, s keblbi statutumok helyett országos irányu törvények hozatalába vegyülhessen. Igen azt értjük, hogy valamely kiváltságot területnek alapkváltságait, melyek alapjogok gyanánt tekinthetők, az országgyűlésnek ama terület beleegyezése nélkül viszávenni nem lehet. Értjük a municipális jogon még felülálló tartományi autonómiát, a minővel bírt a székelyföld; de a szászok jogai eléggé körülírva a leopoldi oklevélben, az 1791-i törvényekben stb. Ám e jogok közt a törvényhozás jogára éppen nem aka-

dunk; sőt ellenkezőleg a királyföld a törvényhozás jogát úgy a magyar királyok, mint a nemzeti fejedelmek, s azon innen az osztrák uralom korában mindig képviselői által az országgyűlésben gyakorolta. A királyföld soha sem volt egyéb, mint a minék a statuták előszavában nevezve van, s mint a mita szászok e legutóbbi felirata is névleg elismer t. i. municipium.

Nagyon meszsze ment az universitás, midőn a per abusum ugynevezett szászok földjét, szászok országának képzeli. Mi volt e terület? Semmi egyéb, mint a fiscus majorság földje.

1664-ben azon országgyűléshez, mely Rannicher ur szerint a szászok ügyeibe nem avatkozhatott, esedeztek a szászok, hogy a peculium fisci név töröltesse el, s a Comp. const. III. r. 13. s 6-dik cikke szerint el is töröltetett, úgy azonban, hogy ez által a királyföld semmi bővebb jogot nem nyert, ezt mondván a fenidézett törvényezik: „Ugy mindazonáltal, hogy ő kegyelmek is, az eddig való privilegiumok szerint obszerváltott szabadságnál többet magoknak ne vindikáljanak, hazához és fejedelemehez való hűségüket fentartván.”

Nem fog tehát Rannicher ur semmi törvényt felmutathatni, mely a fiscus peculiumát országos jogokkal ruházta volna fel, s e részben a repraesentatio erőszakolt argumentatioja sem győzhet meg senkit; mert az egész egy világosan látható sofisma, melyben a helyhatósági statutori jog, az országos törvényhozási joggal össze van zavarva. Jól látja ezt az értelmes szász nép, s már Brassó fel is lépett.

A szász universitás ezen álláspontját a román képviselők éppen nem fogadták el. Bármily kis legyen azon románok száma, kik e helyhatósági képviselőkbe bejutottak, de nyomtatékuk roppant nagy, mert a királyföldön nagyobb a románok létszáma, mint a szászoké, nagyobb földrészt is birtokolnak ottan, és nagyobb adót fizetnek, tehát azon négy román éppen azokat az érdekeket képviseli ott, mint az összes többi képviselő; és pedig kivált azért, mert már az Andreanum privilegiumban a királyföld éppen úgy el van ismerve az oláhok, mint a szászok tulajdonának; ezen tulajdonról az oláhok soha sem is mondtak le, sőt éppen szorongatták gyakran a szászokat a conciliatás jogáért, a mint ezt az 1751-ben Szebenben tartott országgyűlés jegyzőkönyvében is láthatni.

Hogyan hozhat tehát egy ily helyhatóság és pedig lakói felerészének beleegyezése nélkül, sőt a mint a brassói község nyilvánításából látjuk, a szász közvélemény egy részének daczára országos törvényeket? és ily terület, mely midőn a fiscus majorsági címét levételnek megnyeré, nyilvánosan azon kikötéssel jutott ezen kedvezményhez, hogy ez által magának semmi több szabadságot ne vindicáljon, s a hazához hű maradjon, hogyan meri most kimondani, hogy ezen haza beavatkozásait mindig viszáutasította.

Hát nem ezen haza rendelkezett az ő jogügyi állapotjairól, hát nem ennek a haza törvényhozásiának kegyelméből nyerték meg azt, hogy a királyi táblára csak bizonyos esetekben evocatassanak? (lásd Comp. const. III. r. 1. art.) Bárha most egy külön főtörvényt lehetne létesíteni, a melylyel szétakarták szakítani azon kapcsolatot, melyek a királyföldöt az ország igazságszolgáltatásával, a királyi táblának a főbb jogi kérdésekbeni közössége által összekapcsolják, s kiakarnák vonni igazságszolgáltatásukat az ország rendelkezése alól, melyről pedig az időről időre rendelke-

zet; de e részben az uralkodó felség tekintetbe vette az ország jogát, s ama törvényszék csak ideiglenes intézkedésképp létesült. De menjünk tovább, viszáutasítást tehát a beavatkozást? Hát nem az országgyűlés parancsát a szász tiszteknek hogyan járjanak el a egeltetés és makkolás körül; nem az országgyűlés rendelte meg, hogy a királyföldi tiszteknek nem szabad a benlakó szegénység hátrányára idegenek marháit fogadni legeltetésre a fiscus marhái közé. (Comp. III. rész III. art.) Nem ez az országgyűlés rendelte meg a szász nationak, hogy megyei gyakorlatuk szerint a törvényt pontosan kiszolgáltsák, és senkit megkárosítani ne merészeljenek? (art. IV.) Hát nem az 1611-i országgyűlés vette el a szász papok dézmáit a fiscus részére? Nem az 1674-i fehervári országgyűlés rendelte meg, hogy a királyföldre, a kik mustért pénzt adtak, azokat az ottani tisztek az illetők felkelhető javaiból elégsék ki, s nem ugyanezen országgyűlés engedte meg az universitásnak, hogy azoktól, kik a királyföld örökségeket vásároltak, azokat viszáfoglaltassa a városi házak kivételével? Nem az 1676-iki fehervári gyűlés rendelte meg a brassóiaknak, hogy a szabad kereskedést ne akadályozzák és a vámot ne defraudálják. Nem ez tiltá meg a szászöldi posták huzavonait? Nem az 1678-iki országgyűlés hatalmazta fel és rendelte meg a szebeni tanácsnak, hogy a szebeni timárok és vargák közti ellenkezéseket igazítsa el. Nem ez országgyűlés rendelkezett annyira, hogy megparancsolja, miképp a hordók akóval mérészenek itt is fel, mint mindenütt az országban. Sőt az 1685-iki országgyűlés nem küldött-e biztosokat a végett a királyföldre, hogy a pusztá telkeket számbavegyék. Nem rendelte-e meg az 1687-ben Fogarásban tartott országgyűlés, hogy Szászvárost a fuvarozásban segítse a királyföld. Sőt a legkisebb magánjogi ügyben valjon nem vegyült-e az országgyűlés, midőn az 1690-ben Radnóton összegyűlt ország rendei megparancsolák, hogy a szászsebesiek a mivel privatusoknak adósok, fizessék meg?

És Rannicher ur törvénytudó bölcsességével, annyi, s ha kell száz ennyi adattal szemben azt meri állítani, hogy az universitás az ország beavatkozásait viszáutasította; holott ezen országgyűlés nemcsak az adóról, fuvarról, ingyen szállásolárról stb. intézkedett időről időre, de belátása szerint határozta el: minő törvényes ügyek ellátása illesse az universitást, mint első felhívási törvényszéket, és minő peres ügyekben kell a felhívásnak a királyföldi székek bíróságaitól nem az universitáshoz, hanem az ország közös első felhívási törvényszékéhez, a királyi táblához tétetni; sőt beavatkozott az országgyűlés, a mint fenebb láttuk, a legkisebb magánügyi kérdésbe egész addig, hogy Szászsebesvárosa fizesse meg adósságát hitelezőinek. Folytatjuk.

A kolozsvári nő-egyletről.

(I. A.) A kolozsvári nő-egylet alakulóban, részvényes és alapító tagjai között ott találjuk városunk miveltebb minden rendű, minden vallású hölgyeit. Céljuk szép, céljuk nemes. Letörölni a szenvedők könnyeit, ápolni, istápolni azon szegényeket, kiket a sors mostoha keze szenvedni, kinlódni tanított! Dicső feladat, mely a nő hivatása. Őt Isten e földön jót tenni rendelte: nem pártoskodni s viszályt magvát szétinteni. Nem gyűlöletet, hanem szeretetet terjeszteni, és így a tulajbuzóságot, mely saját pártján kívül mindent utál, mindent gyűlöl, ott, hol még létezik, hol hatása van, kiirtani igyekezni, s terjeszteni azon tant, hogy mind egy Isten gyermekei vagyunk, szeressük felebarátunkat, mint önmagunkat.

Ugy halljuk, hogy hétfőn lesz a válas-

tás, midőn a választmányt szervezik. Fel nem tehetjük azt, hogy itt vallás vagy osztály feletti viszáongas lenne; hanem lelkes hölgyeink választani fogják azokat, kikről meg vannak győződve, hogy e hivatásnak megfelelnek. Fel nem tehetjük, hogy lenne hölgyeink között egy is bár, ki a másikat gyanúsítani kívánna azzal, hogy midőn a szenvedők könnyeit kell törölni, hogy midőn az éhezőknek tápot kell nyújtani, megkérdje tőle: melyik templomba jár? Fel nem tehetjük viszont, hogy lenne hölgyeink között, ki az emberiség érdekében oly hőn nyilatkozott buzgalmat bármínő felekezeti célra kívánna kizsákmányolni; mert ez esetben a XIX. század közepében oly sötétség uralkodnék itt, a mitől hazánk a középkor legelőltetéses századaiban is magas lelkiemelkedésénél s titelménél fogva mentve volt. Mi egyetértést remélünk; ily közös, ily általános emberiségi célnál csak e cél szentségének magasatos iránya által kell mindenkinek vezéreltetni, más hurok pengetése által az emberiségi cél maga volna eltévesztve. Egyetértést remélünk, mert minden hitfelekezet egyiránt tanítja a szenvedők iránti vallás- és sorskülönség nélküli könyörületességet.

Igénytelen szózat az erdélyi reformált anyaszentegyház papválasztási szabályaira nézve.

A mult évi köz sz. zsinat jegyzőkönyve 17-ik száma ezen kifejezése: „megrendelte k. zsinatunk eseres atyáinkfainak, hogy részletes zsinataikkal vegyék újabb vizsgálat alá a papválasztási szabályokat, és abbani megállapodásukat hozzák fel a jövő évi k. zsinatunkra” azt hiszem, minden illető s érdekeltnek jogot ad, miszerint e tárgyról komolyan gondolkozzék, s nézetét — ha teheti — nyilvánosság terére bocsássa, már csak azért is, hogy az eszmecsere által e tárgy tisztuljon, és lehetőleg oly megállapodások történhessenek, melyek a prot. szabadválasztást békébe ne szorítsák ugyan, azonban lehetőleg elejét vegyék a visszaéléseknek; de másfelől azon testületnek is, mely a papokká levőket kibocsátja, befolyása hatásosabb legyen.

Jött is már a „K. Közlöny” 22-ik számában e tárgyról nézetnyilvánítás, s ámbár az efelével a politikai lapot nem kellene terhelni, minthogy ott áll nyitva a prot. egyházi és iskolai lap, mindazáltal igénytelen nézetünket mi is itt mondjuk el, mivel fájdalom! a prot. lap alkalmasint nem fordul meg annyi pap kezén, hogy azáltal valakinek nézete oly elterjedést nyerhetne, mint ezen uton.

Lássuk hát ez uttal először is a fenálló papválasztási szabályokat; igyekezzünk felismerni a kört, hogy aztán ne csak gyógyulást, hanem ha lehet meggyógyulást idézhessünk elő.

A jelenben fenálló szabályok szerint, valamely egyház papi állomása megfűresedése, az illető egyházmegye eseresé által följelentetven a püspöknek, ez uton az egész anyaszentegyház kebelében körözteszik, miszerint egy kitűzött napon elkezdve, azon egyházban a pályázat megnyílik és tart három hónapig. E köröztes után pályázhatik mindenki, ki a papi tudományokat végezvén, a vizsgát kiállosta, s e pályázók közül esik aztán egyre a választás.

E széles körű választási szabály, mint képzelhetni, azon elvből indult ki, hogy a papot a nép fizeti, tehát szabadon is választhatja. Ugy, de ki nem látja át e tulszabad választásból származó visszaéléseket? Ki nem látja át, hogy ily választás következtében a nép gyakran kijátszodja maga magát, midőn sok közül választhatja, de többnyire mindeket csak egyszeri prédikálásból ismerhetve, a tán érdemest elmellőzve, kevésbé érdemest választ meg? De azonban ezen fenálló papválasztási szabály mind magára az anyaszentegyház papi előjáróira nézve lealázó, mert nincs ily semmi befolyásuk, melynélfogva az érdemet, képességet előbb jutalmazhatassák, a gyengébb tehetségeket pedig várakozásra szoríthatassák. De lealázó, s a szellemi élet lenyomására nagy mérvű befolyással bíró, egy oly ifju papra nézve is, ki már kilépett valamely állomásra. Ugyanis egyelőre csak gyenge állomásra kilépett pap, legyen bár jeles készütsége, s igyekezzék megfelelni mindazon kötelességeknek, melyeket szent hivatala igé-

nyel, mind a mellett is, hogy mind magában érzi, miszerint méltó volna jövedelméhez állomásra, s szélesebb hatáskörű térre léphetni, mind az öt ismerők s előjárók méltóságát bírja, nem igen merészel tiz-teenként pályázni közt fellépni, mert tudja, hogy a nép legtöbbször nem az érdemet nézi és méltányolja, hanem a nagy hangot, vagy hízelt, és ennél fogva történhet mellőztetése, főképp gyengébbekkel mérközve, csak lealázó volna reá nézve. Így sindevészik gyenge állomásán; míg ifjú küszködik ugyan, hogy szellemi ereje meg ne törjék, de végre is kénytelen engedni az élet nyomasztó terheinek, s lassanként elmeeséveszik.

Nézetünk szerint ezek s ezekhez hasonló okok birhatták reá a köz sz. zsinatot, hogy a jövő gyűlésre e tárgyban az egyházmegyei köz tanácskozás utáni megállapodást várva, a fenálló szabályokat módosítsa.

Lássuk tehát másodsor, miképp lehetne a fenálló papválasztási szabályokon változtatni, hogy mind a nép meg ne fosztassék szabadválasztási jogától, mind pedig a visszaélések meggátoltságának, s a választás ne legyen oly lealázó, és magának az anyaszentegyház papi előjáróinak is hatáskörében álljon az érdemet és tett szolgálatot bár némileg jutalmazni?

Valamint senki sem akarja — azt hisszük — a fizető s papját tartó néptől elperelni, hogy papját ő választassa meg: ugy másfelől a népnek, az egyes egyházaknak is el kell ismerni, miszerint az anyaszentegyház papi előjáróinak is birni kell azon joggal, hogy ők határozassák meg: kik és hány közül választhasson a nép, vagy egyház papot magának. Ugyanis az anyaszentegyház papi előjáróinak szent kötelessége figyelemmel kísérni azon egyéneket, kiket társaságába felveszen, és kibocsátásra méltóknak ítél: kötelessége azokra nemcsak felügyelni, hanem az érdem megjutalmaztatni is. Ugye de ezt miként teheti, ha mindenkinek, ki a papi tudományokból vizsgát kiállotta, egyforma joga van bárhol is pályázni? ha sem az érdemnek, sem a jöreményi képességnek mások felett előnyt nem szerezhet?

Nézetem szerint az egyházi előjáróságnak azon elvet kell mindenkefelett felállítani a papválasztásra nézve, hogy figyelemmel kísérjen mind az egyes egyházmegyekben valamely gyengébb állomásra már kilepett papokat, azoknak szent hivatalukbaui tevékenységüket, mind a papi vizsgálatot már letett, de még papi állomásra ki nem lépett ifjak anyaszentegyház körüli szolgálatait, érdemeit, például segédlelkési működését, rectoriódását, valamely főiskolánál köztanítóságát, nevelői munkásságát stb. valamely megüresedett papi állomás elnyerhetésére bizonyos számú egyéneket mindenkor ezek közül ajánlhasson, még pedig tekintettel az érdemre, az időre és tett szolgálatokra, és a nép, a választó egyház aztán csak is ezek közül választhasson.

Ennél fogva igénytelen nézetünk a papválasztási szabályok módosítására nézve a következőkben öszpontosul:

1) Minden egyházmegye részletes zsinata

tartsa lelkiismeretes kötelességének az egyházmegyéje kebelébe belépett ifjú papnak, segédpapnak, vagy pappá lehet rectoriódni mind erkölcsi életét, mind tevékenységét, szorgalmát, néppel bánti tudását figyelemmel kísérni, s ezt jegyzőkönyvbe is ígatni, hogy aztán azon egyházmegyében megüresesedő jobb papi állomásra azok közül, ha előléptetésükre nézve vágyukat nyilvánítják, a szolgálati idő tekintetbevétele mellett kettős pályázatra felajánlhasson.

2) Kötelesek legyenek minden főiskolán előjárói, hol a már papi tudományokat vizsgált, s vizsgálatot is kiállott ifjak köztantósággal fáradoznak, ezen ifjakat figyelemmel kísérve, felvéneként előterjesztéseket tenni a püspökhöz magukviselőik, szorgalmukról; önként értendő, hogy a kihonni egyetemről haza kerülő, de papi állomásban még nem levő, valamint a pappá lenni akaró magán nevelők is, ha papi állomásra akarnak jutni, kötelesek legyenek felvéneként magukviselőiket hiteles bizonyítvánnyal igazolni a püspök előtt. Így a püspök, ha nem személyesen is, de hiteles előterjesztésekből ismerve, s mint-hogy a papi tudományokat csak N. Enyeden lehet végezni, onnan az idősebbség rendje előterjesztését is bírhatva, az idő és érdem rendje szerint tehetné ajánlatát viszont egy pár ifjú pályázatására nézve valamely megüresedett papi állomást illetőleg. E szerint

3) üresedésbe jöven valamely papi állomás, ha az egyházmegyéből magából akad-nának pályázni akaró ifjú papok, segédek, vagy rectorok, az illető részletes zsinat már jegyzőkönyvbe foglalt kedvező ajánlata nyomán, az esperes által ezek fellépési szándékáról tudósítottak a püspök, hogy az így kijelölt és felajánlott kettő mellé aztán még két papi pályára nem lépett ifjat boesáthasson ki pályázatra. És a nép, illetőleg a választó egyház ezen négy kibocsátott közül legyen köteles megválasztani papját kirendelendő biztosok jelenlétében.

4) Ha az egyházmegyéből, melynek kebelében van a megüresedett állomás, pályázni akarók nem vállalkoznának, akkor a püspök kiadja ki az állomásra váró ifjakból, erkölcsi, szorgalmi s irodalmi szem előtt tartandó előterjesztvény szerint négyet, ha az elsőbbség és jelesebbek nem vállalkoznának, az ezután következőket, mindenesetre rendbe véve.

5) Minthogy az előleges munkálatok, a távollevő ifjak hivatalos felszólításai, azok feleleteik az el vagy nem fogadásra nézve, időt igényelnek, megmaradhatna a most fenálló három havi pályázati idő, csak-hogy a pályázat a négy legutolsó vasnapra tüzes-sék.

Végül szükséges volna arról is határozni, hogy az oly öreg papok, kik már 50 évig szolgáltak, s évi jövedelmük felmegyen 500 fra, ha egyházaik kívánják, kötelezessenek fél fizetéssel magok mellett segédet tartani, természetesen successio nélkül.

Az elősoroltakban öszpontosult nézetünk a papválasztási szabályokat illetőleg. Egy-homokszem ez a nevezetes épülethez. Ki e helyett köveket és cémentet tud előállítani, na-

gyon jól teszi, ha nyíltan közli anyagszerzeit, mert ez minden esetre fontos kérdés, megérdemli az eszmecserét még akkor is, ha nemalán némely egyházmegye tavaszi részletes zsinataikon magoknak megállapodást szereztek.

H. S.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

A szász nemzeti gyűlés mart. 24-iki ülése volt az utolsó, a melynek eredménye felől olvasóinkat értesítettük volt. Mint emlékeztünk, e gyűlésben a községi alkotmány és községi igazgatás szervezésének kérdése volt napirenden, s a többség elvileg az előterjesztvény tárgyalása ellen szavazott; azonban az elnök e kedvező eredmény folytán méltóztatott újból tárgyalás alá boesátni a kérdést, minek azon eredménye lön, hogy az enunciatio a minoritas diadalának kihirdetését foglalta magába. Tehát

a mart. 26-iki ülésben az előterjesztvény részletes tárgyalása volt napirendre kitézve, a mart. 27-diki ülésben ugyanaz folytatott,

a mart. 28-iki ülésben detto,

a mart. 29-iki ülésben hasonlóképp.

A cikkekelyek egyenkénti tárgyalása közben egy rakás indítvány, egyes tételek, kifejezések stb. módosítása iránt, résznit megbu-kott, résznit elfogadtatt. Részletesebb tudósítást adni e négy ülésről nem tartjuk érdekesnek.

Fogaras vidékének ideigl. bizotmányi gyűlését, f. év martius 23-án nyitá meg sok-kott meghívás után a főkapitány ömltga, midőn üdvözlö a bizotmányt, mint mindig loyaltit a hatalom iránt, s ajánlja jövőre is hason-szellemben egyetértvén a hatalommal működni, mert ezen modor biztosabb uton vezérendi a népek ügyét, mint az ellenkezés vagy rendet-lenség, mely több hazai törvényhatóságban a közeli multban feltűnően jelentkezvén, a ha-talmat kényteté erős rendszabályokhoz folya-modni ezen ellenzéki mozgalmak sztlémé-nye provisorium — az utasítás, mely az auto-nomia jogait korlátozja; — higyjünk, bizunk a legjobb dynastiába, s legyjünk állandó hűsé-gel, a mely hatalomnak dicső feje a monarcha, — a mi uralkodó császárunk sokáig éljen!

(3-szor éljen)

Névsor olvasatán, megnyitót nak nyilvá-nítottát az id. b. gyűlés.

Mire olvasaták Belső Szolnokmegye felira-tára a főkörm. szék által leküldött országsszerte ösmert válasz, melynek szavakban nyomatkozás tartalma föllekesítve ideigl. főjegyző Fetti Spiridonu urat, szokott modorában egy hálá feliratot (más képpén fogalmazva) indítványoz, azon magasztos s szép eszmékért. Hálaszava-kat, a melyek azon a román nép érdekében előmlenek, de Romanus s tübben ellenvélmény-ben lévén, mivel mind az octoberi diplomában, mint minden kibocsátott l. m. kéziratban ha-zon eszmék vannak kifejtve, s így ezen belső szolnoki feliratra való kegyelmes választ kéri csak tudásul vétetni; mivel felírni minden me-

gye autonómjogánál fogva tehetné, s ha tette, jogával élve jól tette; — ha a sept. 25-iki 1862 biz. gyűlésben az instructio, mint „provisoris-sima“ tekintett egyhangulag, ma ezen gyű-lésben elkészített látja azt bírálni v. dicsérni, egy a diplomával egyhangu, egy értelmű, s csaknem ugyanazt elősoroló l. k. válasz tár-gyban aláíratot fölterjeszteti, ez csak akkori kiskorúságunkat árulná el, hogy a magadejé-ben elfelejtett. Hason nyomatkozás, s helyes nézeteket fejtett ki biz. tag Bisztray Antal, ki nem alhatta meg több észrevételei közt, hogy nyílthangon bámulatát ne fejezze ki afelett, hogy Romanus J. id. főügyésszel valahára, s eddig egyetlen esetben egy véleményen van, de a többség még is feliratot ohaftja, egy 5 tagu albizotmányt nevezetett ki, a fogalmu-zottat megbírálni, a mely elfogadva román szövegéből magyaritva így hangzik:

Császári királyi apostoli Felség! Erdély nagy fejedelme! Legkegyelmesebb urunk!

Ns. Fogaras vidékének mély alázzalt alól-irt kpti bizotmánya, a magos trónnak s Fel-séged szentséges dynastiájának örökös hűsé-gese s törvény bódolója, eltelve a legmélyebb köszönettel 1860-ki 20-ki diki diplomáért, mely által apostoli Felséged az egész osztrák birodalomnak alkotmányos kormányzatot adni, a mi hazánkban régi intézvényeiből a mind-najunkra nézve áldás, hozó részt viszszaállí-tani kegyeskedett, az azelőtt a politikai életre nem jogosított néposztályok javára mélyen be-vágó változtatásokkal, a megyék, vidékek s székek helyhatósági alkotmányának ideiglenes szabályozása végett, 1860-ban nov. 27-én s de-cemb. 12-én kelt legmagasbb határozatok alap-ján, kiadott kegyelmes utasítás behozataláért a legnagyobb elismeréssel eltelve, mely ideigl. utasítás alapján, a fennemlített diplomának szellemében alapított ezen vidék központi bi-zotmányának szerkeztése is. Folyó év febr. 26. 897. udv. szám alatt Belső Szolnokmegye bi-zotmányához intézett s a felséges kir. guber-nium mart. 4-ről 7739 sz. alatt lehatott, velünk közölt királyi leirat ötlethöz kedvező alkalmat talál, újból is kifejezni Felséged es. s k. ap. Felséged ezen tényével újból kegyeskedett legfensőbb erős akaratát újból is kifejezni Erdély autonómiajának Magyaror-szággal szembeni fentartása, s ezen tartomány minden lakosainak nemzet-s val-láskülönbőség nélkül, a politikai jogokban egyenlő részesítése iránt, s a mi legfőbb, — minket biztosítani a felől, hogy mentől bama-rabb létesítendi egy erdélyi ország-gyűlés öszszzehívását, hol mind Erdély nemzetének egymásiránti benső viszonyai, mind ezen nagy fejedelemségnek az egész birodalom irányában viszonyai minden nép-osztályok kielégítésére véglegesen szabályo-zassanak.

Es. k. ap. Felség! Ezen atyai gondoskodás, ezen rendithetlen törekvés, ezen legkegyelme-sebb ernyedetlen igyekezet Erdély népeinek boldogítására, fölségi kifolyások, melyeket szemünk elől sehogy se téveszthetünk el, s a melyek tekünk előreményt nyújtanak arról, miszerint ezen reánk nézve kedvező kez-demények, a melyek egy idő oltá

TÁRCZA.

ÉSZAKI FÉNY.

(Folytatás.)

— Elég feleletül szolgálhat az, hogy a leg-nemesb szívű gróf, éppen Aranka kisasszony eljegyzése végett megy Kolozsvárra.

— Hallottam, hogy május hóban leend nászuk. Magyarország egy kincsesel gazda-gabb, Erdély szegényebb leend.

— Ha szabad kérdenem, hova utazik ön uram?

— Bécse siettetnek családi ügyeim! — szolt Gábor.

— A gróf ur birtoka Szolnokhoz közel van, ha parancsolná szekeremen elhozhatnánk együtt s megkímélné mellét a gyorszekerek goromba zökkenéseitől, s egyszersmind a kas-tély kényelmei közt kipihenhetné magát — szolt a felügyelő.

— Köszönöm és örömet igénybe venném szives ajánlatát, de Váradról csak holnap in-dulhatok tovább.

Miután a felügyelő Gáborral bővebben meg-ismerkedett, elhatározá azt maradni azon na-pon s másnap együtt folytatni utját Szolnok felé.

A gróf Honti Kázmér kastélya nem távol fekszik a várostól a Tisza partján. Régi sza-bású épület volt, két büttjén nagy kerek föld-ül bástyákkal ellátva, melyeknek falai az emeletes épülettel páronatos magasságban emelkedtek.

A kastély udvara törpe fákkal, porondozott utakkal, szobrokkal s szökőkutakkal díszeskedett, s az elhaladók figyelmét méltán vonta magára nagyszerűsége által, minthogy mögötte nagy

kert terült el a Tiszaig s a messze nyuló bir-tok tág erdőszerű berken végződött. Ez udvar képezte a falunak nagyobb részét. A mellék-épületek nagy gondnal és költséggel s oly nagy számban voltak beépítve, hogy még azon madárnak is kényelmes tanyája volt, melyet sorsa ez udvar népének mulatására végett kalitka fogságába ide rendelt. És valóban nem csak költői auxesisekkel élünk, de az udvar törpe bokrai közt a szabadban állottak a ma-dárkák oly nagy kalitkái, hogy bennök azok szabadon röpkedhettek, s habár a vékony drot rácsokon át is, de szabad társaisákkal ösz-zesceveghettek, melyek a törpe fák galyain még megjelentek mulatásukra, mintán meg-tanulták azt, hogy megszabadításukkal hiában fáradoznak.

Gábor egypár órát szentelt a Tiszaig el-terült gyönyörű park megszemlélésére, miáltal a jószágfelügyelő a gazdasítisztekel foglalko-zék; visszatérve a parkból megszemlélté a választékos lovakban gazdag istállót. Minde-nütt a roppant vagyon jelei mutatkoztak.

A jószágfelügyelő, kinek becsületes s ro-konszenves bizalmát már az utközben fiatalunk egészen megnyerte, fölnyitá előtte a gazdag fényvel burtozott termeket, melyekben szép rendszerességgel összeállított olaj-, táj- és fresco képek nagy száma vona magára figyelmét. Leginkább érdekelté azonban Gábort egy nagy terem, melynek beszűnyegezett falain a fegy-vereknek legérőbb s legújabb korbeli csak-nem minden nemei fölültek voltak. A gróf Honti család mindig nagy előszeretettel gyű-jtögette e régiségeket, s a néhai gróf Honti Dániel kiválólag nagy áldozatokkal, mondhatni kiegészíté e szép gyűjteményt, mely bármelyik európai muzeumnak dicsőre vált volna.

A terem maga oly visszaemlékeztető volt régi komor időkre. Nagy magas ablakai a Tiszára néztek, s elbarnult s mesteri faragvá-nyokkal kiczifrázott tölgyfa kerettel voltak kü-

rül fogva, mely a földtől a padozatig ért s cizrádái közt különböző alakokban állítá elő a bölényt, e grófi család ősi címerét. Az aj-tók hasonlóan földtől tetőig erős s az ablakok-kal egyenlő cizfrázatu fölgyborítékkal voltak környezve, míg a koczázott padlat sötét színe s a rajta szétterített ódon szőnyegek, vadállat-bőrök s a fegyverek alatt egy-egy kitömött vaddisznó, medve és szarvas voltak láthatók, melyeket mind gróf Honti Dániel lövöldözött s mindenik állat végső kiüldelméről részletes leírás vala olvasható azon nagy márvány asz-talon, mely a közép ablak alatt állott, előtte azon magas hátú székek, melyben irogatta meg az öreg gróf saját vadász élményeit.

Itt ott a falakon nagy régi olajképek vol-tak láthatók, meg amny vadászatot ábrázolók, melyek regék gyanánt jöttek le az utókorra, fölöttük sorban kitöltött vaddisznó fejek ré-mítő agyarokkal, szelid szarvas fők ágbogos szarvaikkal, zergék, rókák, farkasok fejei, amott polczokon kitömött lyvek, sasok, éjma-darak, hollók; itt egy kis gerle, melyet Káz-mér gróf hét éves korában ejtett el; amott egy vadmacska, melyet Emil gróf tíz éves ko-rában lött a kastély mögött fekvő nagy be-rekben. Mindennek története meg volt írva a márvány asztalon egy nagy bársonyba vont könyvben, mit a kastély vendégei tetszésük szerint olvastak s az öreg gróf úgy örvendett ezen publikumának, mint akármelyik új poeta, ki első művét szép hölgyek kezeiben látni szerencsés.

A mint olvasóink képzelhetik, ez egész te-rem elég mogorva, sőt bizarr izlés szerint volt berendezve; ha oda képzelik még az el-véshedett izlést, mesteri faragványu fekete tölgy székeket és kanapékat, melyek a kö-zépkorban készültettek s ma a medve, tigris és párducz bőrtől csak kacskaringós lábaik, s a karjaik végén kiálló metszett bölény fej-ek valának láthatók, képzettel birhatnak gróf

Honti Dániel mogorva kedélyéről, ki élte azon napjait, a miket nem lovaglásban és vadászta-tokban töltött, többnyire e sötét mogorva te-remben élte le.

— Mily sötét mogorva terem ez! — mondá Gábor a felügyelőnek — úgy érzem magamat, mintha az amerikai hinduk whigwájai közé jutottam volna, hol a kőbor törzsek főnöke minden büszkeségét abban helyezi, hogy az általa legyilkolt emberek és állatok koponyáit sátora elébe felfűzhesse. Valami elszomorító van azon megcsontított állattagok látásában. Ugy hiszem, hogy az öreg gróf Honti megle-hetősen mogorva kedélyű férfi lehetett, ha e terem volt legkedvezőbb mulató helye?

— Az egész család nagyon ideges termé-szeti, kedvtelése hamar szenvedélyévé vál-nak s a mily irányban megindulnak, maka-szon haladnak előre, habár tigrisekkel, orosz-lányokkal kell megküzdeniük. A bűn és erőny mindig nagy vonásokban jelentkezett e család tagjain, a szelidség és vadás, nyakasság és mogorvaság, szelidség és fondorság, mindig a legnagyobb ellentétekben mutatkoztak kö-zöttük. Mindig szélsők voltak, a boldog kö-zépszerűséget nem szerették, mindeniknek volt valamely uralkodó szenvedélye. Az öreg gróf vad gyönyörrel beszélgeté a medvéken s vad-disznókon elkövetett mésszárlásait, ő a vadál-latok megrettentését tartá legnagyobb földi di-csőséggnek; egy kissé kedélye is elvadult, kedv-telése alatt nyers és goromba volt, ha inger-lékeny vért ellentmondásokkal föllázták. Ta-lán éppen ez is okozta szerencsétlen halálát? — szolt a felügyelő.

— Hallottam e gyász eset hírét — szolt Gábor — a hir az öreg gróf halálát egy közte s nagyobbik fia Emil közt történt ingerült ösz-zszekoezanásnak tulajdonítja.

Folytatjuk.

már nekünk részünkbe juttatnak, nem soká állandanak, s egyszersmind határozatlan halálra töltetnek el, melyet ezen alázatos nyilatkozatunkkal sietünk kifejezni. Legmélyebb hódoló tisztetéssel s hű kegyelettel öröklünk.

Olvasztik továbbá a f. k. széknek rendele a törtsvári uradalomnak, s hozzá tartozott faluknak Fogaras vidékébe való idgl. békebelezése iránt, melyet hivatalosan Brasso-szék-től átvinni, s e vidék hatósága alá bekebelezni, vidéki biztosság nevezetett ki: Pöpa György cs. k. nyug. őrnagy alkaptány, Códru Germ. Dregusanulu, s Mayeriu György törv. ülnök személyében; eszmésorozatán fogva, ezen terjedelmes vidéki nagyböbódással több hivatali személyzet igényeltetvén, a f. k. székhez följeltesztet tenni a főkapitányt ur megkérte, kimutatandó, hogy szükséges lenne, a néptügyeinek könnyítéseül egy új alkaptányi, két szolgabírói két ülnöki s négy inokai állomás, szükséges szolgai személyzet.

Az 1862. sept. 25-ki bizottmányi gyűlés hivatali szaporítás, fizetés s napi díj javítás tárgyazó határozományait megemmisítő választát a kormány széknek tudásul venni kénytelen a bizottmány, mivel a f. k. szék nem találhatva kivételes indokokat felterjesztésre, Fogaras vidékiét egyszerűen visszaz küldi várakozásra intve, miután hasontárgyan már tétetett felterjesztés. Voltak némely tulbnzók, kik „Lá curtea aulica“ hoz óhajot-tak teylebb folyamodni, de ez jelenben előki akarát nem lévén, várakozni kénytelenek! ?

Olvasztik a f. k. szék rendelete 5955 sz. alatt, melyben véleményét kívánja a bizottmányoknak, a volt majorsági földel könyebb megválthatása iránt; mire egy albizottmány nevezetett ki, másnapra egy felilletes s rögtönzött munkalót nyújtott be, melynek rövid tartalma következő:

Tökének 20 al óhajta sokszorozni az évenkénti gyalog s ökrös napszám összeget, megtéríteni helyi árak szerint 10 egymástutáni egyforma évszázletekben, a pontatlanul magokat megváltók, egyszerű politikai utan béperlendők, s azon esetben ezekre perköltség csak fele legyen mint más esetekben; a „zuschlag“ ezekre 10 évre engedjessék el stb. stb.

A tavalyi 25 dik sept. id. bizottmányi gy. által kinevezett román ok-lak szervezése iránti albizottmány beadv. munkalátát, s tárgyalva kitünt, hogy ezen terv szerint kirotatik, mint maximum minden vid. családfore két véka, mint minimum egy véka, évenként, a melyből helyes, s ellenörködő kezelés által alap is gyűlhetend; falusi tanítóknak legnagyobb községen 300 ft. o. b. szállás s fa ingyen; legkisebben ingyen szállás, fa s 100 ft. o. b.

Códru Fettiú s Román véleménye szerint az oklra kezelése s felügyelete ne bizassék a népre, mert ennek tespedő, tunya semmi nem tevése igen ösmeretes, hanem az eszperestekre s hivatalnokokra, miből többféle nézet merülve fel, törv. ülnök Mayeriu nézete emeltetett határozattá, hogy közöltessek a községekkel, s azok véleménye az alkalmányos elvből kifolyólag hallgattassék ki, ezt kívánja az autonómia, ezt a nép érdeke, hogy „rölok nélkülök“ ne határozzunk. E vita élénk színezetűl nem mulasztathatni el, egyes jellemző megjegyzéseket pl. a főkapitány ur dicserő a román nép természetesen eszt s életre való-ságát, hasonlatba téve bármely nemzetiség népével; a mit alkapt. Códru Dregusanulu megczafolnai óhajta felhozta, hogy a miveletlen nép vezetést kíván bárhol, s magára semmi előmenetelést nem fog tenni, mert a falusi nép a disznó-pásztorának önként fizet évenként 40 frtot, ho'ott a néptanítónak veszekedéssel 10 frtot, mivel az első disznót, s nem magokra is felnővő gyermekeit özi; — jellemző hasonlat.

Fogaras városa törvénytelen octroyált képviselöte 1862 elején Barabásu Józsefet s Romanu Jásost kivéden bizottmányi tagokul, ezen tény miután a f. k. szék által minden ténye azon törvényellenes képviselönek megemmisítettett, egy rendes, a közbizalmat bíró választással pótolatni kívántott Jakab György s Herszenyi László személyében, de a főkapitány ur által több okokból el nem fogadtatva egy jegyzőkönyvi órást nyujta be a törv. városi képviselöt a főkormánysszékhez felterjesztésül, melynek rövid s érdekes tartalma következő:

Tkts. id. központi bizottmány! Fogarasvidéke főkapitánya m. tgs. Bran János urnak f. 3863 évi mart. 22-ről kelt s 23-án kézbesített (azaz épp azon időpontokban, midőn már a bizottmányi gyűlés kezdődött) átküldött irából kellemlen meglepetéssel értette képviselöite tisztelöit, miszerint a f. főkapitány ur csaknem kétségbe hozza, hogy városi tanácsos Herszenyi László s képviselö Jakab György atyánkfa városi képviselöitünk által lettek volna megválasztva, — továbbá nyilvánítja, miként nevezett képviselö atyánkfaait anyanyival kevésbé tekintheti a vid. k. bizottmányban városunk részéről képviselö tagoknak, mivel választást megenni nem volt hivatalosan felszólítva; — továbbá Romanu J. s Barabasu Józsefet tekinti a k. bizottmány Fogaras városa részéről k. tagoknak, mint kik felsőbb rendelét alapján választattak s mint ilyenek fel is

terjesztettek, s a mult évi 25-dik sept. gyűlésben részt is vettek.

De ugy látszik, hogy a m. főkapitány ur megelégedezve arról, hogy B. J. s R. J.-t egy törvénytelen önkényesen octroyált képviselöt nevezte ki. Ugy látszik feledésbe ment, a f. k. szék mindazon rendelete, a mely a vidéki tiszttségnek s t. főkapitány urnak minden addigi rendelkezését megemmisítette, a mely a városi hivatalnak s képviselö testületnek megváltoztatása előtt kiadott, söt két oly egyén tolatott, mint képviselö a város nyakára, kik nem tekinthetők a városi közakarát kifolyásának, valamint az öket kinevező törvénytelen kép. testület sem, kik ellen közönségünk nyilat-tan s határozottan bizalmatlanságát kifejezte, s kik e város előhaladásának nyilt ellensége-jül léptek fel; azért, hogy Romanu s B. J. a fők-székhez mint v. képviselök jelentettek fel, nem alapít jogot arra, mert ha a fők-szék tudomásával bírt volna annak, hogy ezen két egyén nem bírja a bizalmat, annál kevésbbé az öket kinevező törvénytelen képviselö testület, bizonyosan nem mulasztotta volna el a f. k. szék, az ily eljárásokkal erőszakoló vid. tiszt. utasítani, hogy a városi közönség óhajása s bizodalma, törvényes közege által nyilvánul-hasson; azon állítás sem bírhat alappal, hogy Herszenyi László s Jakab György azért sem fogadható el, mivel a városi képviselöt nem volt utasítva választásra. Söt miután a fő kor. szék rendelete, minden az előtti intézkedést megemmisített s így az octroyált törvénytelen képviselöt is, a mltgs. főkapitány ur mulhatlan kötelessége lett volna kellő időben egy intézkedni, hogy Fogaras városát azok képviselők, kik a bizalmat bírták, mely elmulasztást kénytelen vala a jeleni törvénytelen választott képviselö testület választás s kinevezés által helyrehozni.

Mig a f. k. szék által rendes uton kieszközölhetők, hogy Fogaras v. ideigl. vid. bizottmányban azok képviselők, kik bizalmát bírták s a közönség törvényes közege által választattak, annál inkább kénytetttünk ellene mondani a Romanu s Barabasu általi képviselötlésünknek, mivel ezen két egyén nyilt magaviselete e város legválságosbb korszakában teljes bizalmatlanságunkat vonta magára, s mi e város törvényes képviselö testülete nyilvánítjuk, hogy a város ezen sérélmét a felsőbbség által orvosolhatni szánjukunk, órástétel mellet kijelentjük, miként Romanu s Barabasu-nak semminemű eljárásokat s nyilatkozatokat magunknak s városunkéknak el nem ösmerendjünk, de söt ünneplésesen tiltakozunk, hogy ezen két egyén városunk nevében bármit is tegyenek vagy nyilatkozzanak.

Végül ezen tiltakozó nyilatkozat felolvasását, tisztellett stb. stb.

Fogaras városa választott képviselö testülete.

A 23-ik, 24-ik, 25-ik mart. tartott gyűlési jegyzőkönyveket igazolva, a főkapitány ó maga bérékeszté a bizottmányi gyűlést, felhozva, hogy Ó Felsége s kormánya atyai jó indulatát minden elnem fogult láthatja s főként a román nemzet, a melyért viszont hálálul ezen sok gondoskodásért ajánlja a tetleges hülséget, — jelenleg 207 njonez hátálék van e vidékből, a sok eltűnt s beszökött oláh ifju miatt, ugy nagy adóhátralék, ezeket mielőbb letörlesztendő, győzők meg a szerett monarchiát, hogy a valódi hazafiság értelme szerint, mind pénzeket, mind véreket örömmel s öszintén rakják le a trón s számolyánál, mint valódi patrióták, — mire többször „szetraszke“ közt szétosztott.

Könczei Károly.

Kimutatás.

az erd. muzeum részére f. évi mart. hóban beküldött adományokról.

Könyvek s kéziratok: A kolozsvári szabó ezéltől Buch der Chroniken. Nürnberg 1493. 2 r. Stein Gáboról Illustr. Ducum Saxonie viva effigies. Wittebergae 1563. 4 r. és Csengery András Historiája Jerusalem elpusztulásáról. (Kézirat XVI századi nyomtatás után). — Torma Károlytól Pesti Napló. 1850 — 1862. 2 köt. — Verein von Siebenb. Landeskundétól 9 darab nyomtatvány. — Stein János nyomdájából 2 nyomtatvány. — Nuritsán Kristóftól, Kalendarium. Löse 1724. — Albisi Lászlótól egy szert könyv. — Dr. Ötvös Ágoston hagyományából, több száz darab eredeti oklevél, sajátkezű oklevél másolatai, vegyes irományai s jegyzetlei (külön jegyzék szerint) — Papiu Ilarianutól Tesauru de monumente istorice. Tom I. fasc. 8. 9.

Kép Gr. Mikó Imre ó Excájától Debreceni Márton olajka festett mellképe.

Régi érmék: Az erd. gazd. egylettől, egy római arany ékszer és 4 darab apró régiségek. — Rácz Istvántól 2 fekete bankjegy.

Természeti k. A verespataki bányatársulattól 18 1/2 régi nehézék jegezes természetes arany, és 3 darab ásvány. — Albisi Lászlótól egy Equus priscus-fog.

Kolozsvárt, apr. 3. 1863.

Közi Fináli Henrik, titkár.

KÜLÖNFÉLEK.

— „Izidora dalai“ czim alatt a hazai szépirodalom terén oly szép nevet vívott Izidorától egy fütetke vers fog megjelenni díszes kiadásban, a kolozsvári nő-egylet javára. A fütet 26—28 költeményt tartalmaz, melyet a muzeum-egylet könyvtárusa Stein János vett meg 125 o. é. frtál, s éppen most rendez sajtó alá. Mint az emberbaráti s honleányi buzgalom szép tanujelét, üdvözöljük e jelenséget.

— A „Presse“, ez a centralista közlöny egyik közlebbi számában így szól: Mig Magyar- Erdély- és Horvátország a Reichsrath által megszavazott adót fizeti, s az ujonezo-kat kiállítja, nekünk mindegy, képviselők-e ezen országok érdekeiket a Reichsrath-ban vagy nem; de ez csak addig járja, mig az ügyek állása ránk nézve kedvezőtenebbé nem válik, mely esetben a birodalom egyik felének ellenszenuve nem lehet közönyös ránk nézve. Ha az embernek fáj a karja, elvégezhet valamely csöndes munkát; de mikor harcolni kell, nem veheti hasznát fájós kezének, stb.

— Apponyi György gróf — írja a „P. Hirnök“ bécsi levelezője — országbírói méltóságáról lemondó kérvényét legfelsőbb helyre csakugyan már benyújtotta; azonban, hogy lemondása el fog-e egyhatar vagy csak később fogadtatni, s hogy felmentése leg-rövidebb idő alatt várható-e? és ha várható, mily alakban fog az történni? ezek még mind olyan kérdések, melyekre feleletet adhatni egy igénytelen magánlevelező körén kívül esik. Itt a székvárosban Apponyi György gróf utódán, — ha hogy az országbírói méltóság mostanság egyáltalában betöltötték, — leginkább Andrassy György gróftól emlegetik. Mint hírből halljuk, ideiglenesen az országbírói ügyek vitelével Prónay Albert b. koronáőr és hétszemélyes táblai tanács-elnök bizatott volna meg. Apponyi György gróf ur a szent ünnepekért családja körében kálksburgi kastélyában töltö.

— Európa protestansai angol hírlapokból s különösen a „Times“-ból értesültek, hogy Spanyolországban közlebből néhány ott mulató protestans ellen egy régi vad spanyoltörvény alkalmaztatott, melyszerint a protestans hitgyakorlat „bűn“ (!) halállal fenytetik. Nem iteltették ugyan e „bűnösök“ halálra, hanem csak súlyosított fogságra. Ennek hallatára Londonban azonnal egy comité alakult, mely minden nemzetbeli protestansokból alakulva, spanyol királyné ő flgéhez a meg fogságba nem huzott protestansok köréből aláírástokat gyűjtieni sietett. Felhívás küldetett a bécsi ágostai és helvét hitvallású községekhez is, mire Bécsben hasonlóképp egy comité alakult, mely Ausztia protestans superintendensait hasonló aláírástok gyűjtésére ösztönte. S e czélból Zsedényi Eduárd ur is, mint a tiszamelléki evang. egyházkerület főgondnoka felszólított, hogy a kérvény aláírását Magyarországi protestans egyházmegyében s protestansainak eszközölje. E kívánatot Zsedényi azonnal teljesíté, s rövid idő alatt nagy ssámu aláírást küldött be. A küldöttség Londonból april 20-dikán indult Madridba Izabella királynénál kihallgatást kérendő.

— A pozsonyi újság szerint a Stomfa mezővárostól egy félórnyi távra eső Borostyánkő helységben a lőpor-malom légbe repült. A csattanás, mely a legerősebb mennydörgéshez hasonlított, egy mérföldnyi távra elhallatszott. Az épület mintha elseperték volna helyéről. A közel fekvő Borostyánkő helységben a légnyomat és megrázkódás ereje nagyrészt összezuza az ablaküvegeknek. Emberélet nem esett áldozatul, mert a munkások éppen ebéden voltak. Az explosio oka még eddig ki nem puhatoltott, annak megvizsgálására azonban bizottmány nevezetett ki; sokan azt vélik, hogy a száritásra kitett lőporkészlet magától gyuladt meg.

— Prágában egy asztalos legény sajátságos módon akarta magát meggyilkolni. Nem levén lőfegyvere, lyukat furt a gyalupadon, azt megtöltötte lőporral, aztán egy golyót tett rá és a lőport meggyújtotta. A gyalupad szétrepedt, és a golyó a műhely falába foródott, a nélkül hogy megsértette volna az asztalos legényt.

— A három év óta megakadt tengerelatti távirai összeköttetés Török- és Olaszország között legközelebb ismét helyreállitattik. A hivatalnokok az illető állomásokra már kinevezettek és rendelkezésük helyére, Valonára és egyéb helyekre, már el is utaztak.

— Ha a pesti kereskedőség jónak látta a hazai törvények ellen Bécsben keresni gyógy-szert, most érte a egész közepozstály megkapta a complimentet a „Botschafter“-től, midőn e lap a magyarországi polgárságot a nem magyar ajku népekkel állítja egy cathoriorába, kikkel a nemességnek a törvényesség mellett makrancossággal megtrötni reméli. Nevetséges szerep ez, a mely eddig is a más ajku népeknek jutott, s melylyel most a pol-

gárságot akarják megtisztelni a centralista lapok. Egy rendelkezés alatt álló gépnek nézik öket, kiket tetszésük szerint használhat-nak mumusul, ha a nemességgel és a nép intelligentiájával nem bírhatnak. Mi nem kö-szönök meg az ily bizalmat, a mely csak lealáz. Hogy mit éreznek erre a nem magyar ajku népek, azt nem tudjuk; de hogy a magyar polgárság nem követi a pesti kereskedők irányát, hogy a magyar közepozstály, a mágasokkal, nemessékkal és a nép intelligentiájával egyetértve csüg a haza törvényes jövőjén: arról kezeskedni merészlünk. Tudni kell azonban, hogy a „Botschafter“-t egy pár száz atyánkfa vezeti, kik a mint az egyetem feliratából is láthatni, már Erdély érdekét is egyenest a közepozstály érdekére fektetik, kik azt hiszik, hogy az állam tényezői már csak a kereskedő és műiparos. Bizonyosak lehetnek azonban, hogy a magyar kereskedő és műiparos soha el nem szakad nemzetének politikai közvéleményétől.

— Pesten Kunsch József és a Röser testvérek „Jószág és hazai termékek, országos adás-vévisi ügynöksége“ czim alatt egy intézetet állítottak, melyet a magyar gazdasági egyelet is helyesel.

— Megjelent Laufer és Stolp által kiadva „Általános áruismer“ czim alatt munka, több német szakírók után szerkeszték Röser Miklós és Schandl Sándor. A munka a kereskedelmi és real-tanoda, valamint egyes kereskedők, iparosok és mezéi gazdák érdekében van írva. Ára 1 frt 20 kr.

— Nyilvános köszönet. A nemes tett bár magában hordja az öntudat adta jutalmat. Az alólti község előjárósága kedves kötelességnek ismeri nyilvános köszönetet mondani mindazon tisztelt műkedvelőknek, a kik a k. szent-királyi ev. ref. egyház fűlegelésére Kolozsvárt mart. 16-kán rendezett hangversenyben közreműködtek, mind a es. k. Meklenburg ezred t. ezredesének, ki az ezred zenekarát ingyen adta át, valamint az ezred zenekarának, ugy szinzigazgató Folinusz János urnak azon szívessegeért, hogy a színházat ingyen engedte át; Stein János urnak, hogy a szükséges nyomtatványokat díjtalanul állította s Káldi Gyula, Stöger Bela és Szuck György karnagy urnaknak, a hangverseny körül tanúsított buzgalomukért.

K. Szt. Király, apr. 7. 1863.

K. Szent-Király község előjárósága.

Nyilttér.

S. Sz. György, mart. 29.

Az egynevezett brassai „Iparkamra“ már több évektől fogva zsarol adót az idevaló kereskedők- és iparosokon, s ezen adót minden évben feljebb hágatja. — Mi ezen kamaráról ugyszólva semmit sem tudunk, velünk soha semmi intézkedés nem közölt, azt sem tudjuk, hány személyből áll és kik azok, a brassaiak magok választják meg ezeket anélkül, hogy erről minket is tudatnának.

Mire való tehát ezen kamara? miért fizessünk adót? mivel tudunkkal végez semmit, és ujra semmit. már pedig a semmit nem tevő hivatalnak mi fizetni nem akarunk, van elég, hova fizessünk, csak hogy legyen miből.

Azt kérjük ezen kamarától, hogy ezen adót mely négyezer több az idén, mint ez előtt 2 évvel, ki szabta reánk és per quam reglam?

Ha a kamarának ezen reánk vetett adója felsőbb helyről meg van erősítve, s nekünk ezt megmutatni sziveskedend, akkor legyen meg az ó akarata de ezen a világon; ellenesetben pedig fizetni teljességgel nem fogunk.

Vitályos Béla, kereskedő.

Nemzeti színház. April 6. Sza bó Pepi ujonnan szerződött tag első fölléptél: „Csikos“ eredeti népszimű dalokkal, 3 szakaszban, írta Szigligeti, zenéjét Szerdahelyi József. Rözi szerepében bemutatott képességeivel Szabó Pepi k. a. a közönséget igen kedvesen lepte meg, tetszését s jóvámenyét teljes mértékben megnyerte; mind bájos éneke, mind jó drámai játéka s esinos alakja a népsziművek élvezését e a legszebb reményekre jogositnak. Valódi nyerenyű szinpadunkra nézve. Andris bojtár szerepét Komáromi helyett Tóthfalusi, Asztoltét Tóthfalusi helyett (mint a szinlabban kiirva volt) Ürményi s az Ürményiét Folinusz igazgató adta. E zavarra alkalmasint Komáromi szolgálatától okot, ki a vidékre való kirándulásából meg nem érkezett. Tóthfalusi is szépen énekelt. Kitiűnően játszott még: Vadász mint Márton csikos, kinél jobban e szerepet nálunk még senki sem adta, továbbá Gyulai mint Bálint gazda, Boér mint Szárnyai s Albisi mint Vámosi rector. Közönség nagy számmal.

April 7. Mátrai Mari ujonnan szerződött tag első fölléptél: „A hazatérték“ eredeti dráma 5 felv. írta Hegedűs L. Mátrai M. k. a. a vak grófkisasszony szerepét vette. Delifalakja, szépsége, szavalása, mely kis selypessége mellett is kedves s hatásosnak mondható, igen

Jelentés

a brassai általános nyugdíj-intézet igazgattatásáról és gyarapodásáról

az 1862-dik évben

Habár némely körülmények, névszerint számos mesterségeknél a az üzletnek általában fenakadása, s a nagyon érezhető pénz-szükség, továbbá, eddig még senki által meg nem támadott intézetünknek a saját újtani gyannessége, nem valának egészen alkalmasok arra, hogy élénk részvételt reméltesse; mindazonáltal, várakozáson fejlű 343 belépési nyilatkozatok tétettek az 1862-dik évben is, míg az az előtti csak 333 ilyet mutatott fel; — a 343 belépési nyilatkozatok részletekre felosztva, tesznek 2657 részleti részvényeket, 3347 fr. 82 krnyi évi illetékekkel, és 1864 fr. 80 kr. kor-utánfizetést, a mik összesen 5212 fr. 62 kr. összegre ragnak.

Az összes tagok közül, az 1862-dik év végeig, elmaradtak illeték fizetéseikkel 461 számok. Ezek eddigelő 14287 fr. 14 krt fizettek bé illeték gyanánt, a mi, a mennyiben a hátralékban levők egyike vagy másika félbeszakadt illeték fizetésit ismét meg nem újítja, mind az intézet nyereségeitől marad.

Mind a mellett is, hogy sok tag saját kására elmulatta évi illetékét befizetni, a jóllehet az 1862-dik év végéig 38,801 fr. 38 kr. adatott már ki nyugdíjúl, az **intézet vagyona** ismét jelentékenyen, ugymint 363,805 fr. 69 krról 413,217 fr. 69 krra emelkedett, és így ezen évben 49,412 frtal bővekedett; — a mi már most tekintélyes biztosítási alapul szolgál minden jelenlegi és jövődöbeli belépő tagokra nézve, a meenyiben ennek kamatai, semmi részvény társulatok abból nem osztozván, egyedül az ők javukra jövedelmezendek.

Ilyetén tovább fejlődés csak öröndetesnek mondható, mire Ügynök uraink legtöbbjei, részükrol elismerést érdemlőleg közremunkáltak, s közöttök, különösen a szebeni, szász régeni, segesvári, köhalmi, besztercei, feketehalmi, szász-keresztori s több mások.

A szeretet és jóindulatu gondoskodás lelke a legszebb módon nyilvánkozott az 1862-dik évben is, a mennyiben többnyire ifju házastársak, családtyák és anyák valának, a kik a rendelkezésük alatt álló eszközök mértéke szerint siettek kedveseiket békebelezni intézetünkbe, s ez által biztosítani számukra azon jótékonytságot, melyet társulatunk, a tett, aránylag csekély áldozatokért nyújt. Azonban az idősb személyek is felismerték az előnyt, a mit számukra, hosszabb élettartóság esetében, egy olyan intézetbe belépés, mint a miénk, elvitázhatatlanul szolgáltat, s az erre kínálkozó alkalmat nem hagyták használatlanul.

Mint hogy ez, mint alaposan remélhető, továbbra is így fog lenni, s immár egy új belépési év kezdődött el, ezennel figyelembe ajánljuk, miszerint az új belépési nyilatkozatok, valamint a főintézet, ugy az ügynökségeknél készséggel fogadtatnak, s a már beállott tagok rendes évi illeték fizetése is elfogadtatnak.

Azok számára, kik előtt ezen intézet lényege még egészen ismeretlen, szolgáljon némtű tájékozásl a következendő:

1.) Ezen intézet minden egyes tag befolyása és ellenörködése alatt áll, miután senki sincsen elzárva attól, hogy az egész kezelést tetszése szerint megtekintesse, a választmányi gyűléseken jelen lehessen, s czelszertűeknek tetsző indítványokat, vagy észrevételeket bocsásson köztanácskozmány és határozat alá, és ha legalább egy teljes nyugdíjas tag ezen tanácskozmányban szózatolhasson is. Egyáltalában, itt a nyilvánosság elve egész terjedelmében van alkalmazva.

2.) Az intézet nem követel beállt tagjától tőkeket, hanem csak 6 százalékos kamatát, 17 éven keresztül, azon tőkének, a mely hasonló intézeteknél leszokott fizettni. Azonban a megkivántató összeg megvan, minden esetre helyesen teszik, ha mind a 17 évi illetéket egyszerre lefizetik, hogy minden további gondtól mentek legyenek. Ez esetben a pénz az ő nevök- és előnyökre, az általános takarékpénztárba fog kamatozólag elhelyeztetni s az intézet abból csak a meghatározott illetéket veszi évenként fel, míg a maradék takarékpénztári kamatjával együtt, az illető bétévök, vagy esetlegesen örökösök vagyona marad.

Arra nézve, hogy mekkora mértékben akar valaki részvényes lenni, a legnagyobb tér van engedve. Egy tizedrészenkénti 1 fr. 26 kr. o. é. befizetéssel járó nyugdíjtól, mint legkisebb beállási illetéktől kezdve, **akármily magos tetszés szerinti olyan összegig** bé lehet állani, mely 1 fr. 26 krockra felosztható.

3.) A nyugdíj-intézetbe bejövő illetekekből 60%, és az elhelyezett tőkék kamatából 90% nyugdíj fizetésekre van rendeltetve; minden illeték-fizetéseknél 30% pedig a jelen és jövődöbeli tagok javára egy tartalék tőkéhez képez, — ezen illetekek és a kamat-jövedelmek 10% arra van szánya, hogy abból az intézet minden, bár mi névvel nevezendő kiadásai fedeztesse.

4.) Az által, hogy a beállók 17 éven át rendszeren semmi osztalékot nem kapnak, és hogy a kihaltak illetekei azoknak kamatai- és kamatok kamataival együtt az életben maradó vagyona lesz, az intézetnek oly erői növekednek, miképp képes tagjainak 17 év után, befizetett illetekeikhez aránylag, oly tetemes évenkénti osztalékot adni, a milyen másutt bajosan volna lehetséges, kivéve, a hol **egynek** nyereségy, **kilencz száz kilenczvenkilencznek** pedig csak tñres számok jutnak, főleg miután itt nincsen oly **milliókra menő részvény-tőke, mit kamatozóvá kell tenni**, s mely ez által a jövedelmet a nyugdíj-jogosultak nyilvános hátrányára fölemészteni segitené. Intézetünk nél éppen ellenkezőleg az egész gyümölcsözőleg elhelyezett tőke **kizárólagos vagyona a tagok összeségeinek**, mely aztat jövedelmeivel együtt, évek folytán és mindenik egyes tag valoszinű élettartalmához aránylag kell hogy elhasználja.

5.) Ezen intézetnél nem csak néhány kevés számú, hanem száz különbözű kor-osztályok léteznek, melyek évenként mind a legközelebbi magosabb osztályba lépnek; s mint hogy mindenik kor-osztály egy, a halálozási táblák alapján kidolgozott kulcs szerint részesedik, a tagoknak, már csak ezen előléptetésénél fogva is, évről évre, mindig nagyobb osztalékokat biztosítanak.

Az is lényeges előnyű szervezet, hogy ezen intézetnél a vagyon tagosított köztulajdonát képezi minden osztályok- és évtársulatoknak, s nem szakadoz részekre egyes osztályok és évtársulatok javadalmazása által, a miből ismét az következik, hogy minden magát előadandó haszon a társulatnak egészben véve válik nyeresiményévé, a miben egyedül az életkor s illetékösszeg határozzák meg az arányt, egyes évtársulatok és osztályok pedig nem élveznek mások felett semmi előnyt.

6.) Abban, hogy itt nem számmal előre pontosan meghatározott, hanem csak olyan nyugdíjak osztatnak, melyeknek az évenkénti számadások bezárása után, a nyugdíj-várók, az az, olyan tagok hátránya nélkül, a kik még nem nyugdíj-képesek, e tekintetben lehetőségek; erős biztosíték van az intézet ingatlan fenállására nézve. — Egyéb iránt azon nyugdíjak, a miket ezen intézet oszt, azon összegekhez képest, a melyek által azok megszerezhetnek, a legnagyobbak, miket egy hasonló intézettel józanon csak követelni és várni lehet.

Megjegyzendő itt, hogy az olyan személyek, kik 48-dik élet-évüket meghaladták, szabály szerint azon kedvezményben részesülnek, miképp a nyugdíj vonhatásra nem kell 17 egész esztendeig várakozniok, hanem bizonyos éveket, utólagos fizetés mellett, összevonhatnak, sőt a 64 éves s azon fejtli egyenek, mind a 17 évre egyszerre fizethetik le az illetéket, és egy év lefolyta után már nyugdíj vonásba léphetnek, csak hogy a várakozási évek összehúzása azt szűli, hogy a nyugdíj-osztalék, mint az méltányos is, szűkebb leend.

7.) Az intézet, csak árvai biztosítékokra adja ki tőkéit, s a felügyeletet maga a társulat, egyik közgyűléstől a másikig választott díjtalan választmányi elnöke, valamint saját egyes tagjai által gyakorolja.

8.) Az által, hogy a 17 éven keresztül folyó illeték-fizetés képezi az intézet fő jövedelme forrását, a tagok lehetőleg biztosítva vannak minden zavarok ellen, a melyek bizonyos, semmi előrelátás által el nem hárítható időviszonyok által békélyezhetnének, ha a nyugdíjak forrásain csupán csak összehalmozott jövedelmező tőkék szolgálnának, miknek sértetlen maradásuk különben is mindig kétes marad, miután csak rendes viszonyok közt lehet reájok biztosan számítani.

E rövid vázlat elegendő fogalmat adhat intézetünk lényegéről. A ki azonban ezen tárgyról bővebb ismeretet akar szerezni, az az erre vonatkozó nyomtatványokat, mind az igazgatósági irodában, Brassóban a Lópiacson 33 sz. alatt, mind az intézet külső ügynökeinél fellelheti.

Oly helyeken, hol még jelenleg ügynökségek nem léteznek, alóírt igazgatóság, örömmel kész az e végett hozzá, vagy főügynökségekhez teendő folyamodásokra, hiteles házak és személyek ily nemű ajánlközléseikat, a meghatározandó feltételek mellett, illő figyelembe venni.

Brassó, február 25-kén, 1863.

A brassai általános nyugdíj-intézet
igazgatósága.

Pénzállási kimutatása

a brassai általános nyugdíj-intézetnek, az 1862-dik évről.

Osztirák értékben

Az 1861-dik év decemb. 31-kén állott az intézet vagyona:

egy éríntetetlen törzstőkéből, mely tett
és egy nyugdíjakra fordítható tőkéből

Az 1862-dik év folytán szaporodott ez:

Utánfizetési illetékek czime alatt, a korábbi 1846-tól bezárolag 1861-ig történt beállások után 35,503 fr. 2 kr.

Az 1862-dik évi új beállások czime alatt 3,347 „ 82 „

Kor-utánpótlások czime alatt 1,864 „ 80 „

Összesen, a főkönyv 31-dik lapja szerint 40,715 fr. 64 kr.

Ebből, a szabályok 9-dik §-sa szerint, 30 százalék a törzstőkéhez jő, mely teszen 12214 „ 69²/₁₀

és 60 százalék a nyugdíjakra fordítható tőkéhez, mely teszen 24429 „ 38⁴/₁₀

Az elhelyezett tőkékből jött bé kamatul, a számadolási főkönyv 32-dik lapja szerint 23,158 fr. 46 kr., és abból a szabályok 9-dik § sa szerint 90 százalék, az 1862-dik évre fizetett 1020 frt. 30. kr.

jövedelemadó levonása után, hasonlólag a nyugdíjak fedezésére fordítható tőkéhez adatott, a 13-dik lap szerint, mely teszen 19924 „ 34⁴/₁₀

Összesen.

115938

23⁴/₁₀

304435

86⁶/₁₀

Ebből kiadott:

162 nyugdíjasnak 1862-ben, 1861 ki nyugdíjul 7156 „ 41²/₁₀

E szerint áll az intézet vagyona dec. 31 kén 1862:

a) egy éríntetetlen törzstőkéből 115938 „ 23⁴/₁₀

b) egy nyugdíjakra fordítható tőkéből 297279 „ 45⁶/₁₀

Vagy is összesen 413,217 fr. 69 król.

A mely vagyon következőleg mutatatik ki:

1.) Van az intézetnek eléggé biztos magán kötelevekben . . . 384,847 fr. 94 kr.

2.) Van az intézetnek nemzeti kölcsön-kötelevényekben . . . 12,613 „ —

3.) Van készpénzben, a pénztári napló 18 k lapja szerint . . . 15,756 „ 75 kr.

Összesen mint fennebb . . . 413,217 fr. 69 kr.

Az az! Négyszáz tizenhárom ezer kétszáz tizenhét forint 69 krja o. é.

Vége a fennebbi összegben kívül, több tag, következő évi illetékei lefizetése végett, a tőkekönyv 103/1 lapja szerint, az igazgatóságnál 14616 forint 84 krt o. é. téteményezett le, s mindenik letéteményezőnek illetén tulajdona saját avára, az itteni közönséges takarékpénztárba helyeztetett el jövedelmezőleg, a miről ugyanannyi, az illetők nevére szóló, akarek pénztári könyvecske van az intézet igazgatósága kezénél.

Brassó, január 31-kén 1863 ban

a brassai általános nyugdij-intézet igazgatósága

Burgenkroni Lange Péter s. k.
főgondnok.

Kinn János s. k.
gondnok.

Miesz Ch. J. s. k.
igazgató.

Megvizsgáltatt és helyesnek találtatt Brassóban, febr. 18-kán 1863.

Fábricius Fr.,
választmányi elnök.

Molnár János,
ev. ref. pap.

Trauschenfelsz Ferencz,
vizsgáló.

Lurcz F. E.,
vizsgáló.

Á t n é z é s e

a brassai általános nyugdij-intézet eredményeinek, a mint azok az intézet kezdete, 1844-től fogva az 1862-dik év végéig előfordultak.

Részvényesek				Ezen nyugdij-intézet tőkéinek állása.								Ezen kívül nyugdíjakra már kifizettetett.
Bé- állási éve	Erede- ti száma	életben marad- tak	El- baltak	1. Törzs tőke		2. Nyugdíjakra for- ditható tőke		Összes tőke a befizetett kamatokkal együtt				
				O s z t r á k é r t é k b e n								
				fr.	kr.	fr.	kr.	fr.	kr.	fr.	kr.	
1844	140	113	27	928	75	1857	49	2786	24	—	—	
1845	281	218	63	2041	20	4171	40	6212	60	—	—	
1846	236	182	54	2289	92	4536	49	6826	41	249	90	
1847	304	250	54	3217	92	4900	29	8118	21	1276	80	
1848	52	43	9	2501	58	4145	—	6646	58	1550	85	
1849	149	132	17	2883	76	5845	52	8729	28	1716	75	
1850	194	173	21	3531	66	7622	54	11354	20	1780	8	
1851	151	131	20	3926	67	9252	98	13179	65	1569	19	
1852	195	178	17	4527	69	10805	81	15333	50	1495	39	
1853	260	236	24	5222	45	12514	41	17736	86	1704	62	
1854	254	235	19	5572	37	13710	48	19284	85	1996	61	
1855	294	272	22	5985	24	15118	54	21103	78	1956	69	
1856	430	402	28	7542	63	19127	55	26670	18	2163	—	
1857	433	409	24	8865	99	23352	5	32218	4	2156	25	
1858	440	422	18	10092	99 ¹ / ₄	26028	24 ² / ₄	36121	23 ² / ₄	2646	30	
1859	344	327	17	10751	45	30114	6	40865	51	2572	80	
1860	279	268	11	11785	22 ² / ₄	32741	41 ² / ₄	44526	64 ¹ / ₄	3161	70	
1861	333	325	8	12054	4 ² / ₁₀	34037	37	46091	91 ² / ₁₀	3648	64	
1862	343	343	—	12214	69 ² / ₁₀	37197	31 ⁸ / ₁₀	49412	—	7156	41	
	5112	4659	453	115938	23 ³ / ₁₀	297279	45 ⁶ / ₁₀	413217	69	38801	98	

Brassó, január 31-kén 1863.

Külső ügynökségek.

Apáthinon Duna-Bácskában: Bartl József úr.
Alvinczen: Istvánffy János úr.
Bécsben: főügynökség: Preidel Frigyes úr.
Beszterczen: Láni Ede úr.
Botfalván: Horváth Péter úr.
Bilinben, Csehországban: Lazarsfeld Simon úr.
Bikfalván: Bőjtke József úr.
Borgo-Prundon: Tischler Antal úr.
Brüxben, Csehországban: Dietrich Ferencz úr.
Bukarestben: Frank András Ede úr.
Buda-Pesten: főügynökség: Metz Vilmos úr.
Csernátfalun: Binder Lajos úr.
Csernoviczon, Bukovinában: Korn Moricz úr.
Debreczenben: Örvényi Vilmos úr.
Duppauin, Csehországban: Tichy A. C. úr.
Erzsébethvároson: Schmidt András úr.
Eszéken, Tóthországban: Kramer József úr.
Fejérvártt: Megay C. M. úr.
Feketehalmon: Kueres György és Ziegler urak.
Fejértemplomon, a Bánátban: Feigl F. A. úr.
Földváron: Alstädter János úr.
Fiumében: Depoli I. úr.
Fogarásban: Leutschaft Károly úr.
Foksánon, Moldvában: Römer Frigyes úr.
Gyergyó-Szt.-Miklóson: Kristóffi Antal úr.
Gálton: Albrich Vilmos úr.
Halmágyon: Koszta József úr.
Hátfelden: Telbisz János úr.
Hermányon: Boltrész Mihály úr.
Höltörényen: Foith János úr.
Ilyefalván: Séra László úr.
Jassyban: Stenner G. A. úr.
Kassán: Petrich C. úr.
K.-Vásárhelytt: Csizsár Mihály úr.
Kézsmárkon, Magyarországon: Szopkó C. N. úr.
Kecskeméten: Reiner Adolf úr.
Kolozsvártt: Schell Mihály úr.
Krizbán: Foris Márton úr.
Krakkoban: Kolmer Károly úr.
Königrätz, Csehországban: Riedl A. R. úr.
Kőhalmon: Nagelschmidt A. úr.
Magyarórsán: Galter György úr.
M.-Ujvártt: Grün Izrael úr.

M.-Vásárhelytt: Wittich József úr.
Medgyesen: Wachsmann Károly úr.
Mező-Berényen: Kirner Ede úr.
Migliczen, Morvában: Docopil Károly úr.
Nyíregyházán, Magyarhonban: Meisels Vilms.
Nagy-Váradon: Lucz-Gottier Jakab Lőrincz úr.
Nagy-Bányán: Schusztter József úr.
Neustadton, N.-Sinkszékben: Binder János úr.
Pécseben, Magyarhonban: Rehák Gusztáv úr.
Pozsonban: Schauer J. úr.
Prágában: főügynökség: Cseh-, Morva- és Sziléz-
 országoakra: Kürzner testvér urak.
Plojesten: Stichler Ede úr.
Prázmáron: Gross Lőrincz úr.
Rozsnyón: Römer Károly úr.
Szász--Keresztúron: Schusztter Mihály A. úr.
Sz.-Sebesen: Binder Frigyes úr.
Szebenben: Zürner et Mathias urak.
Szegsvártt: Misselbacher Károly Fr. úr.
Szászvároson: Leonhárdt Frigyes József úr.
Sepsi-Fel-Dobolyon: Bartha Endre úr.
Szász-Régenben: Alezner József úr.
Szilágy-Somlyón: ifj. Lázár János úr.
Sepsi-Szt.-Györgyön: Roll Károly úr.
Szerethen, Bukovinában: Quirsfeld Ede úr.
Szegeden: Policzer Salamon úr.
Székely-Udvarhelyt: Beczási Manó úr.
Szentesen, Magyarhonban: Weinmann Salam. úr.
Szamosujváron: Placintár Dávid úr.
Schemniczen, Magyarhonban: Vozniákovszky N.
Toroczkón: Koronka Antal úr.
Toroczkón: Scholtész J. A. úr.
Sopronban: főügynökség, Zügn J. G. úr.
Ujgyházon: Czámerer József úr.
Ujfalun: Köpe János úr.
Veresmarton: Cloos János úr.
Váczon, Magyarhonban: Reiser Fülöp úr.
Vidombákon: Türk György úr.
Zalában: Séra Zsigmond úr.
Zaleszczikon, Gácsországban: Schildenfeldi Schil-
 ler Leo.
Verespatakon: Sztankay Ferencz úr.
Zentán, Magyarhonban: Wolfinger Adolf úr.